

Huom! Tentti suorituksen arvostelemisen edellyttää, että kaikki kolme kotitehtävää ovat hyväksyttyi suoritetut ennen tenttiä.

Tehtävä 1 (10p)

- (a) Määrittele seuraavat käsitteet: *hylkäminen resoluutiolla, vapaa muuttujaesiintymä ja erojoukko.* ($3 \times 2p$)
- (b) Mitä tarkoitetaan merkinnällä $\Sigma \models \phi$?

Osoita yksityiskohtaisesti, että jos $\Sigma \cup \{\phi\} \models \psi$, niin $\Sigma \models \phi \rightarrow \psi$. ($4p$)

Tehtävä 2 (10p) Todista semanttisilla tauluilla seuraavat väittämät:

- (a) $\models (A \wedge B) \vee (\neg A \wedge C) \rightarrow \neg(A \wedge \neg B) \wedge (\neg C \rightarrow A)$
- (b) $\models \exists x(P(x) \vee Q(x)) \leftrightarrow \exists xP(x) \vee \exists xQ(x)$

Semanttisten taulujen tulee sisältää kaikki välivaiheet !!!

Tehtävä 3 (10p) Johda lauseelle

$$\neg(\exists x \forall y G(y, x) \rightarrow \forall y \exists x G(x, y))$$

Prenex-normaalimuoto sekä mahdollisimman yksinkertainen klausuulimuoto (eli klausuulijoukko S) ja osoita S toteutumattomaksi resoluutiolla.

Tehtävä 4 (10p) Tarkastellaan kirjahyllyn sisältöä, joka on kuvattu kaksipaikkaisen predikaatin $P(x, y) =$ "kirjat x ja y sijaitsevat hyllyssä välittömästi peräkkäin". Viitatkoon vakiot b, c ja d tiettyihin Böllin, Carrin ja Dostoevskin teoksiin.

- (a) Määrittele kolmipaikkainen predikaatti $V(x, y, z) =$ "kirja y sijaitsee hyllyssä kirjan x jälkeen mutta ennen kirja z eli $x:n$ ja $z:n$ välissä" predikaattilogiikalla siten, että määritelmäsi kattaa kaikki yksittäisessä hyllyllä olevat kirjat.
- (b) Anna laatimallesi määritelmälle Σ malli $S \models \Sigma$, jonka perusteella

$$\Sigma \cup \{P(b, c), P(c, d)\} \not\models V(d, c, b).$$

Tehtävä 5 (10p)

Selitä, kuinka ehtolauseelle

`if (B) then {C1} else {C2}`

voidaan muodostaa *heikoin esiehto* B_1 annetusta jälkiehdosta B_2 .

Tarkastellaan seuraavaa ohjelmaa Divide:

`v=0 ; z=x ; while(z>y) { z=z-y ; v=v+1 }.`

Osoita heikoimpia esiehtoja ja sopivaa invariantia käyttäen, että

$$\models_p [\text{true}] \text{ Divide } [v == x / y],$$

missä x / y on osamääränsä kokonaisosa jaettaessa x y :llä.

Vastauspaperissa tulee olla kurssin nimi, koodi ja tenttipäivämäärä, sekä nimi, koulutusohjelma, vuosikurssi, opintokirjan numero ja omakäytinen allekirjoitus.

Kurssipalaute: <http://www.tcs.hut.fi/Studies/T-79.3001>
Muista myös viimeinen ajankäyttökyysel!

Please note the following: your answers will be graded only if you have passed all the three home assignments before the exam!

Assignment 1 (10p)

- (a) Define the following concepts: *refutation by resolution*, *free variable occurrence*, and *disagreement set*. ($3 \times 2p$)

- (b) What is meant by the notation $\Sigma \models \phi$?

Prove in detail that if $\Sigma \cup \{\phi\} \models \psi$, then $\Sigma \models \phi \rightarrow \psi$.

Assignment 2 (10p) Prove the following claims using semantic tableaux:

- (a) $\models (A \wedge B) \vee (\neg A \wedge C) \rightarrow \neg(A \wedge \neg B) \wedge (\neg C \rightarrow A)$
- (b) $\models \exists x(P(x) \vee Q(x)) \leftrightarrow \exists xP(x) \vee \exists xQ(x)$

Tableau proofs must contain all intermediary steps !!!

Assignment 3 (10p) Derive a Prenex normal form and a clausal form (i.e. a set of clauses S) for the sentence

$$\neg(\exists x \forall y G(y, x) \rightarrow \forall y \exists x G(x, y)).$$

Try to make S as simple as possible. Prove that S is unsatisfiable using resolution.

Assignment 4 (10p) Let us consider the contents of a book shelf which is described using a binary predicate $C(x, y)$ = “books x and y are located consecutively on the shelf”. Suppose that b , c and d are three constants referring to specific books authored by Böll, Carr, and Dostojevski, respectively.

- (a) Define a ternary predicate $B(x, y, z)$ = “book y appears between books x and z , i.e., after x but before z on the shelf” using predicate logic so that your definition covers all books on an individual shelf.
- (b) Give a model $S \models \Sigma$ of your definition Σ on the basis of which it holds that

$$\Sigma \cup \{P(b, c), P(c, d)\} \not\models V(d, c, b).$$

Assignment 5 (10p)

Explain how the *weakest precondition* B_1 of an if-statement

$\text{if } (B) \text{ then } \{C_1\} \text{ else } \{C_2\}$

can be formed given a postcondition B_2 for it.

Consider the following program Divide:

$v = 0 ; z = x ; \text{while}(z > y) \{ z = z - y ; v = v + 1 \}.$

Use weakest preconditions and a suitable invariant to establish

$\models_p [\text{true}] \text{ Divide } [v == x / y],$

where x / y denotes the integer quotient when x is divided by y .

The name of the course, the course code, the date, your name, your student id, and your signature must appear on every sheet of your answers.

Feedback: <http://www.tcs.hut.fi/Studies/T-79.3001/>
Please remember the last time tracking questionnaire!